Oświadczenie złożone
przez senatora Wadima Tyszkiewicza
na 13. posiedzeniu Senatu
w dniu 5 czerwca 2024 r.

Oświadczenie skierowane do ministra spraw wewnętrznych i administracji Tomasza Siemoniaka oraz do prezesa Głównego Urzędu Statystycznego Dominika Rozkruta

W związku z licznymi zgłoszeniami od wójtów, burmistrzów, prezydentów miast oraz kierowników urzędów stanu cywilnego w sprawie pisma skierowanego przez Departament Spraw Obywatelskich MSWiA za pośrednictwem wojewodów (kopia w załączeniu) przedstawiam poniższe pytania i wnoszę o udzielenie na nie odpowiedzi.

1. Jakie działania od 1 stycznia 2024 r. do chwili obecnej zostały podjęte przez MSWiA oraz GUS w sprawie naprawy sytuacji dotyczącej jakości danych statystycznych przekazywanych przez kierowników urzędów stanu cywilnego do GUS w zakresie urodzeń i zgonów? Proszę o podanie szczegółowo zakresu podjętych działań, wraz z datami i kopiami dokumentów potwierdzającymi takowe działania.

2. Na podstawie jakich przepisów prawa minister spraw wewnętrznych oraz wojewodowie podejmują interwencję (w postaci załączonego pisma) dotyczącą przekazywania danych statystycznych przez kierowników wspomnianych urzędów do GUS? Mam tu na uwadze przepisy ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ustawy o kontroli w administracji rządowej.

3. Dlaczego załącznik do rozporządzenia w sprawie badań statystycznych na rok 2024 jest wewnętrznie sprzeczny, a także sprzeczny z przepisami ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (art. 11 ust. 3e) oraz ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego? W załączniku, o którym mowa, jest wskazanie, że źródłem danych statystycznych przekazywanych przez kierownika USC są dane jednostkowe w postaci elektronicznej. W tym zakresie (co jest także stwierdzone w przedmiotowym piśmie) kierownicy USC realizują obowiązek przekazywania danych statystycznych do GUS. Jednakże zgodnie z art. 11 ust. 3e ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych podmiotem odpowiedzialnym za przekazanie III części karty zgonu do GUS jest podmiot medyczny, a nie kierownik USC, który nie ma podstaw prawnych, aby móc przetwarzać w jakikolwiek sposób dane w zakresie III części karty zgonu. W art. 26 ust. 4 ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego wskazane jest, że akta zbiorowe udostępniane są na wniosek, po wykazaniu interesu prawnego, co uniemożliwia wykonywanie z urzędu kopii I części karty zgonu przez kierownika USC.

4. Czy projekty rozporządzeń dotyczące wzorów karty urodzenia i karty zgonu zostały zaopiniowane pozytywnie przez prezesa GUS, czy negatywnie?

5. Czy została dokonana przez GUS weryfikacja sposobu realizacji zadania przez podmioty medyczne w odniesieniu do przekazywania III części karty zgonu do kierownika USC? Proszę o szczegółową informację o wynikach tej weryfikacji, jeżeli była realizowana.

6. Czy została podjęta przez GUS interwencja w przedmiotowej sprawie w odniesieniu do podmiotów medycznych odpowiedzialnych za sporządzanie kart urodzeń i zgonów? Proszę o szczegółowe informacje (kopie pism, wyniki badań, analiz itp.).

Nadmieniam, że skierowane do gmin pismo wywołuje wrażenie, iż za obecną sytuację odpowiadają wyłącznie kierownicy USC. W ten sposób bezpodstawnie i bezprawnie szkalowane jest dobre imię administracji samorządowej oraz kierowników USC – podmiotów, które nie są odpowiedzialne za przepisy prawa powodujące obecne problemy.

Podnieść należy, iż zarówno gminy, jak i urzędy stanu cywilnego zostały pozbawione prawa do udziału w procesie legislacyjnym dotyczącym obecnych rozporządzeń w sprawie wzoru karty urodzenia i karty zgonu. Wymienione projekty rozporządzeń nie były bowiem opiniowane w ramach KWRiST.

Ponadto gminy oraz kierownicy USC z własnej inicjatywy zgłaszali od stycznia br. prośby o współpracę i podjęcie działań mających na celu uniknięcie obecnych kłopotów z jakością i kompletnością danych statystycznych dotyczących urodzeń i zgonów.

Wadim Tyszkiewicz